

طالوع

روزنامه

تاریخ
۲۱
اردیبهشت
۱۴۰۰
سه‌شنبه

هر شماره؛ معرفی یک بیماری و پیشگیری و درمان آن

این شماره: بیماری طحال

بیماری طحال: علائم و نشانه‌هایی که نباید نادیده بگیرید

دکتر فتحی

صفحه
۶
شماره
۳۰۷۲
سال
بیست و هفتم

سلامت

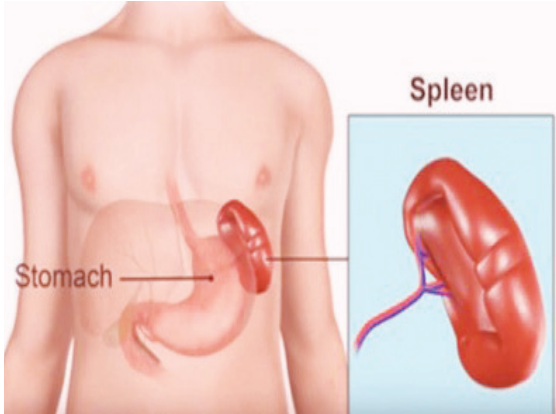

علل، علائم و درمان بزرگی طحال

طحال شما در دفاع از بدن در برابر میکروب‌ها مهم است هنگامی که طحال شما برداشته شود یا به درستی کار نکند در معرض عفونت قرار دارید. این بسیار مهم است زیرا اگرچه این عفونت‌ها اغلب اتفاق نمی‌افتند اما می‌توانند تهدید کننده زندگی باشند. بنابراین اقدامات احتیاطی برای جلوگیری از وقوع این امر مهم است. بسیاری از مردم از مشکلی که در طحال آنها وجود دارد آگاه نیستند اما تغییراتی که در این عضو انجام می‌شود اغلب نشان می‌دهد که یک مسئله اساسی وجود دارد که باید به آن توجه کرد. طحال شما ارگانی است که ممکن است خیلی اوقات به آن فکر نکنید. به همان اندازه که به سایر قسمت‌های بدن توجه می‌شود به طحال توجه نمی‌شود. با این وجود، طحال شما عملکردهای مهمی را انجام می‌دهد و اگر به همان اندازه که لازم است کار نکند این می‌تواند منجر به مشکلات جدی شود. طحال به اندازه طبیعی معمولاً احساس نمی‌شود اما وقتی بزرگ می‌شود در طی معاینه معمول کشف شود.

تشخیص سریع یک مشکل مرتبط با طحال بسیار مهم است زیرا تغییرات در این عضو اغلب نشان می‌دهد که یک مسئله اساسی وجود دارد که نیاز به بررسی دارد. به عنوان مثال، عفونت‌های کبدی و برخی از سرطان‌ها می‌تواند باعث بزرگ شدن طحال شود.

طحال شما ارگانی به رنگ قرمز مایل به ارغوانی است و در قسمت فوقانی سمت چپ شکم، زیر دنده‌ای قرار دارد که از آن محافظت می‌کند. بالای شکم قرار دارد و معمولاً اندازه یک مشت است.

این اندام نرم و اسفنجی به عنوان بخشی از سیستم لنفاوی عمل می‌کند و به منظور کمک به عملکرد سیستم ایمنی بدن طراحی شده است. همچنین خون را فیلتر کرده و هرگونه مواد ناخواسته مانند باکتری و ویروس را از آن خارج می‌کند.

طحال از دو نوع بافت – خمیری سفید و قرمز تشکیل شده است و هر یک عملکرد متفاوت دارند.

خمیر سفید گلبول‌های سفید به نام لنفوسیت‌ها را تولید می‌کند که نقش مهمی در محافظت بدن در برابر عفونت‌ها دارد.

خمیر قرمز خون را فیلتر می‌کند و سلول‌های قرمز خون را کنترل می‌کند. این گلبول‌های قرمز آسپیدیده، قدیمی یا غیرطبیعی را از بین می‌برد. همچنین بعضی از قسمت‌های خون از جمله گلبول‌های سفید و پلاکت‌ها را ذخیره می‌کند (این در فرآیند لخته شدن و بسته شدن زخم‌ها کمک می‌کنند).

فرد می‌تواند بدون طحال زنده بماند اما در صورت برداشتن شدن طحال، مثلاً اگر در تصادف اتومبیل آسیب‌دیده باشد توانایی آنها در مبارزه با عفونت‌ها بطور جدی کاهش خواهد یافت. کبد می‌تواند از بین رفتن طحال را جبران کند و برخی از کارکردهای آن را به عهده بگیرد.

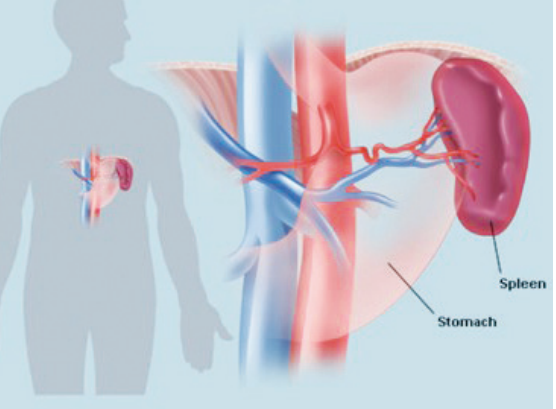
عملکرد و جایگاه طحال در بدن، حساس به شرایط مختلف است:

طحال بزرگ شده یا متورم

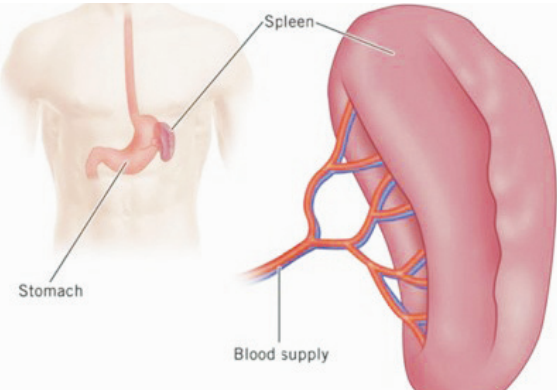
طحال بزرگ شده که از نظر پزشکی به عنوان اسپلنومگالی شناخته شده است یک بیماری جداگانه محسوب نمی‌شود. این اغلب نتیجه یک اختلال اساسی مانند عفونت‌های مزمن، کم خونی یا سرطان‌های خون است. طحال متورم به عنوان علامت این بیماری‌ها مشاهده می‌شود. به راحتی می‌تواند فراموش شود زیرا گاهی با علائم خاصی همراه نیست.

در صورت بروز علائم، آنها شامل موارد زیر می‌شوند:

درد در قسمت بالای شکم که می‌تواند به شانه سمت چپ گسترش یابد. اگر وقتی نفس عمیق می‌کشید درد شدید است باید فوراً به پزشک مراجعه کنید. حس سیر بودن غذا خوردن یا فقط بعد از خوردن مقدار کمی غذا

وجود دارد. این امر به این دلیل است که طحال بیش از اندازه به معده فشار می‌آورد. کم خونی خستگی

بزرگ شدن طحال به نام بیماری اسپلنومگالی شناخته می‌شود.

به گزارش بیوته، طحال عضوی ۲۵۰ گرمی و به اندازه مشت بسته انسان است که از دستگاه لنفاوی محسوب می‌شود و زیر قفسه سینه و سمت چپ بدن قرار گرفته است.

این عضو کوچک و نرم در دوران جنینی، وظیفه خون‌سازی را به عهده دارد، اما پیش از تولد نوزاد این وظیفه مهم را به مغز استخوان واگذار می‌کند و پس از آن تصفیه خون و نیز تقویت سیستم ایمنی را با نگهداری از گلبول‌های سالم قرمز و سفید و پلاکت خون به عهده می‌گیرد یکی از مهمترین اعضای بدن برای سلامتی دستگاه گردش خون و پاکسازی مواد سمی از بدن طحال است، اما گاهی بدون علائم مشهود این عضو بزرگ شده و باعث مشکلات سلامتی در بدن می‌شود.

بزرگ شدن طحال به دلایل مختلفی رخ می‌دهد از جمله عفونت، بیماری‌های خونی، مشکلات ژنتیکی و برخی بیماری‌های دیگر که می‌تواند این عضو را بزرگ کند.

طحال یکی از ارگان‌های حیاتی در سیستم لنفاوی بدن انسان است و مانند یک نگهبان بدن را از عفونت‌ها و ابتلا به بیماری‌های ویروسی حفظ می‌کند. این عضو از بدن مسئول تولید آنتی بادی برای مقابله در برابر میکروب‌ها و باکتری‌ها است، همچنین به تمیز نگه داشتن خون، حمل و نقل و متداند سازی سطح مایعات بدن، حفظ پلاکت‌های خون و خارج کردن مواد سمی و گلبول‌های مرده از خون می‌پردازد.

بزرگ شدن طحال

بزرگ شدن طحال به نام بیماری اسپلنومگالی شناخته می‌شود و نشان‌دهنده فعالیت شدید سیستم ایمنی بدن برای مبارزه با عوامل تهدید کننده حیات است، اما این کار را به اشتباه انجام می‌دهد و سبب بزرگ شدن طحال شده است.

طحال می‌تواند به میزان زیاد بزرگ شود و حتی با معاینه بالینی بیمار و لمس تورم شکم در ناحیه سمت چپ بدن پشت معده تشخیص داده شود.

کارشناسان طب سنتی اعتقاد دارند مصرف برخی مواد غذایی بویژه خوراکی‌های با طبع سرد، شور و ترش می‌تواند سبب بزرگ شدن طحال و در نهایت آسیب دیدن کبد شود.

بیماری‌های طحال و بزرگ شدن آن می‌تواند سبب ابتلای افراد به انواع عفونت‌ها شود، همچنین انرژی پایین برای فعالیت‌ها، کمک خونی، بی‌اشتهایی، افزایش وزن بدن، مشکل در هضم مواد غذایی و نیز جریان خون نامنظم، به همین دلیل افراد باید مراقبت خاصی از سیستم لنفاوی خود بویژه طحال داشته باشند.

علل بزرگ شدن طحال:

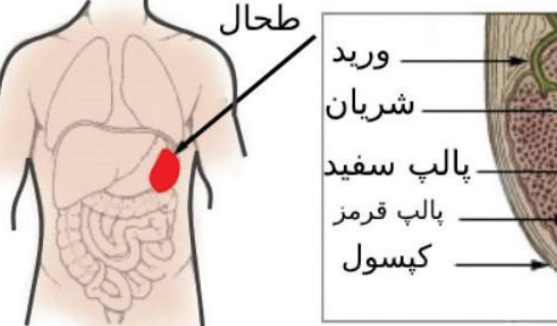
– عفونت‌های ویروسی مانند مونونوکلئوز

– عفونت‌های باکتریایی مانند سیفلیس و یا عفونت لایه داخلی قلب (اندوکاردیت)

–عفونت‌های انگلی مانند مالاریا

– سیروز و سایر بیماری‌های کبدی

– کم خونی همولیتیک (نوعی کم خونی است که طی آن گلبول‌های قرمز خون دچار تخریب زودرس می‌شوند)

عفونت‌های مکرر

خونریزی آسان

کاهش وزن

تعداد لنفوسیت‌های پایین

پزشک شما می‌تواند با انجام معاینه فیزیکی و با انجام آزمایش‌های تشخیصی مختلف (آزمایش خون، سی تی اسکن، سونوگرافی، ام آر آی) طحال بزرگ شده را تشخیص دهد. آزمایش‌های بیشتر ممکن است برای رسیدن به ریشه مشکل مورد نیاز باشد.

هنگامی که علت اصلی مشخص شود این علت، درمان می‌شود. به عنوان مثال، اگر یک عفونت باکتریایی مشکل اصلی بود شما درمان آنتی بیوتیکی دریافت خواهید کرد. اطمینان حاصل کنید که پس از طی دوره‌ای از آنتی بیوتیک هاء، برخی از پروبیوتیک ها را نیز مصرف می‌کنید تا فلور روده خود را دوباره پر کنید.

اگر از طحال بزرگ شده رنج می‌برید برای جلوگیری از آسیب بیشتر باید اقدامات احتیاطی را انجام دهید. از ورزش‌های تماسی باید پرهیز شود زیرا طحال بزرگ شده به راحتی پاره می‌شود و خونریزی را شروع می‌کند که این عوارض جدی ایجاد می‌کند.

در برخی موارد، ممکن است پیشنهاد شود که طحال بزرگ شده مزمن را حذف کنید. برداشتن طحال (اسپلنکتومی) نامیده می‌شود و مداخله رادیکال را نشان می‌دهد بنابراین باید به دقت مورد بررسی قرار گیرد.

همانطور که قبلاً ذکر شد طحال برای بقا حیاتی نیست و می‌تواند بدون آن زندگی خود را ادامه دهد. با این حال، توانایی مبارزه با عفونت در شما کاهش می‌یابد.

طحال مجروح یا پارگی طحال

پارگی طحال یک وضعیت خطرناک برای زندگی است و نیاز به درمان فوری دارد زیرا این امر می‌تواند منجر به خونریزی جدی داخلی شود. این بیماری معمولاً در اثر ضربات شدید شکم در هنگام تصادف اتومبیل، یک درگیری یا یک تصادف ورزشی ایجاد می‌شود.

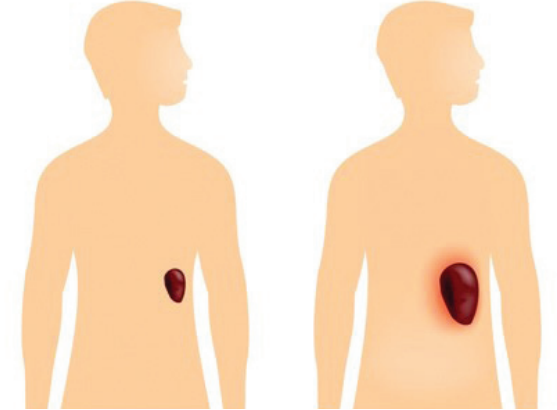
علائم و نشانه‌های پارگی طحال شامل موارد زیر است:

درد در قسمت فوقانی چپ شکم.

حساسیت به لمس در ناحیه شکم، خصوصاً هنگام لمس.

گیجی، غش، تاری دید، سرگیجه – این‌ها نتیجه خونریزی است.

در موارد شدید، پارگی طحال نیاز به عمل جراحی اورژانسی دارد. اگر آسیب‌دیدگی جدی‌تر نباشد ممکن است با زمان و استراحت بهبود یابد. تشخیص با معاینه فیزیکی، با بررسی مایعات موجود در شکم و انجام آزمایش‌های ضروری‌برداری (به عنوان مثال، سی تی اسکن) انجام می‌شود.

سرطان طحال

سرطان‌های اولیه طحال – سرطان‌هایی که در طحال منشأ می‌شوند – نادر هستند. هنگامی که این اتفاق می‌افتد آنها معمولاً لنفوم هستند یعنی سرطان‌های خونی که به سیستم لنفاوی حمله می‌کنند.

به طور معمول، طحال به سرطان‌هایی مبتلا می‌شود که از جای دیگر شروع می‌شوند و به قسمت‌های دیگر بدن پیشرفت می‌کنند. لوسمی، سرطان ریه و معده می‌توانند به طحال نفوذ کنند.

علائم سرطان طحال:

علائمی مانند سرماخوردگی.

درد در قسمت فوقانی چپ بالای شکم.

حس سیری.

طحال بزرگ شده.

درمان بستگی به نوع و مرحله سرطان دارد.

نماهای جایگزین طحال

در طب سنتی چینی (TCM)، اعتقاد بر این است که طحال خانه نگرانی‌های عاطفی شماست و با استرس و اضطراب در ارتباط است. پزشکان TCM طحال را به فرآوری مواد غذایی متصل می‌کنند و توضیح می‌دهند که اگر طحال مواد مغذی مناسبی را دریافت نکند این می‌تواند سبب مشکلاتی با خون و qi (انرژی حیات) شود.این درمان شامل تغییرات رژیم غذایی و گیاهان سنتی است. قرار است این رژیم سلامت طحال را بهبود بخشد و سطح اضطراب شما را کاهش دهد.همانطور که قبلاً نیز گفته شد طحال بخشی از سیستم لنفاوی است و می‌توانید با روش‌های طبیعی برای تمیز کردن و تقویت سیستم لنفاوی خود اقدام کنید.

– سرطان‌های خون مانند لوسمی و لنفوم و بیماری هوچکین – اختلالات متابولیکی

– فشارخون در رگ طحال و یا کبد که در اثر این فشار، لخته خون در رگ ایجاد می‌شود

علائم بزرگ شدن طحال:

– سوءهاضمه یا احساس ناراحتی گوارشی پس از خوردن مواد غذایی – احساس درد و حساسیت در اطراف ناحیه طحال، در سمت چپ بالای شکم

– احساس درد در شکم که تا شانه سمت چپ امتداد پیدا می‌کند

– درد هنگام تنفس عمیق

– پایین بودن سطح انرژی

– خستگی مزمن

– زردی پوست بدن بویژه صورت

– کم خونی

– کاهش وزن بدون علت

– عفونت‌های مکرر بویژه در ناحیه گوش، مجاری ادراری، تنفسی و یا عفونت‌های سینوسی

– خونریزی و بروز کبودی به میزان زیاد در بد

درمان بزرگ شدن طحال:

نکته مهم در درمان بزرگی طحال آن است که بسیاری از افراد می‌توانند فقط با درمان علل و بیماری‌های ثانویه‌ای که به بزرگی طحال منجر شده است، اصلاح الگوی فعالیتشان و نیز مراقبت از ابتلا به بیماری‌های عفونی به درمان مؤثر این مشکل دست یابند و برخی دیگر نیز باید تن به جراحی بدهند و این عضو از بدنشان را خارج کنند.

نکاتی راجع به بزرگی طحال کودکان:

بزرگ شدن طحال در کودکان مبتلا به کم خونی همولیتیک مادرزادی، بیماری گوجر یا بیماری سلول داسی شکل ایجاد می‌شود. آپسه طحال شایع‌ترین علت بزرگی طحال در بچه‌ها با کاهش عملکرد سیستم ایمنی می‌باشد.

درمان بزرگی طحال در طب سنتی:

پرهیزات برای درمان بزرگی طحال و ورم طحال:

کسانی که می‌خواهند طحال سالمی داشته باشند تا آنجا که ممکن است از خوردن مولدات سودا مثل عس، بادنجان، سیر، پیاز، خرما، عسل، گوشت مانده بایستی خودداری کنند. در موقع پری شکم از انجام کارهای سنگین و سخت پرهیز کنند. از فریاد زدن‌های شدید و نعره کشیدن خودداری نمایند، غذاهای لطیف که برای کبد مفید است در اینجا نیز مؤثر است.

درمان ورم طحال در طب سنتی:

برای درد ناحیه طحال روزانه ۱۰ گرم تخم ترب را کوبیده در سکنجبین حل کرده صبح و عصر تا درد ادامه دارد میل نمایند.

برای درمان ورم طحال روزانه ۵ گرم مغز ناخنک، ۵ گرم اسفندین را جوشانده صبح و عصر میل نمایند تا از بین رفتن ورم این درمان را می‌توان ادامه داد.

در ورم طحال برحسب مزاج بیمار درمان انتخاب می‌شود. در گرم مزاجان دادن آب کاسنی یا عرق آن روزی سه استکان یا آب بادیان و شکر (۱۰ گرم بادیان در ۲۰ گرم شکر برای یک روز).

گیاهان مفید در درمان ورم طحال و بزرگی طحال:

در بیماری‌های طحال آب فلوس و تاجریزی یا پوست هلیله زرد و سیاه‌دانه یا شاه‌تره یا تخم کشتوب یا ریشه کاسنی یا آلوچه ورقانی یا آلوی معمولی یا تمر هندی یا طباشیره یا انیسون یا گل بنفشه یا گل سرخ، همه مفیدند (یک یا چندتای آنها را انتخاب کرده روزی ۵ گرم صبح و ۵ گرم شب جوشانده میل نمایند).

اگر بیمار مبتلا به تب باشد یک عدد کدوی کوچک را پخته در سکنجبین حل کرده و میل نمایند.

تخم خرفه ۱۰ گرم نرم کوبیده در عرق کاسنی ریخته روزی سه استکان میل نمایند، یا تمر هندی، سکنجبین و تخم خرفه و مغز فلوس را باهم آمیخته به کار برند.

وقتی صدای «طحال» در می‌آید!

وقتی صحبت از درمان بزرگی طحال می‌شود ذهن متخصصان معطوف به درمان بیماری‌ها و علل ثانویه‌ای می‌شود که به بزرگی طحال منجر شده است. چرا که به گفته دکتر بهار، بزرگ‌شدن طحال بیشتر علل عفونی، ویروسی و باکتریایی دارد و در درجه دوم به اشکالات جریان خون و نارسایی‌های کبدی مربوط می‌شود؛ یعنی اگر کبد دچار مشکل و التهاب بشود به طحال فشار می‌آورد. در برخی موارد، بیماری‌هایی چون روماتیسم و برخی از انواع تالاسمی و حتی در مواردی تومورهای طحال نیز به بزرگ‌شدن آن منجر می‌شود.خوب است بدانید که از عفونت‌هایی که می‌تواند به بزرگی طحال منجر شود عفونت‌های ویروسی مانند مونونوکلئوز (یکی از بیماری‌های مسری ویروسی در دستگاه تنفس، کبد و دستگاه لنفاوی است که بیشتر نوجوانان را درگیر می‌کند)، عفونت‌های باکتریایی مانند سیفلیس یا عفونت لایه داخلی قلب و عفونت‌های انگلی مانند مالاریاست. همچنین بیماری‌هایی چون سیروز و سایر بیماری‌های کبدی، برخی انواع کم خونی و سرطان‌های خون و نیز بروز فشارخون در رگ طحال یا کبد نیز می‌تواند بزرگی طحال را به دنبال داشته باشد.

زندگی بدون طحال

نکته مهم در درمان بزرگی طحال آن است که بسیاری از افراد می‌توانند فقط با درمان علل و بیماری‌های ثانویه‌ای که به بزرگی طحال منجر شده است، اصلاح الگوی فعالیتشان و نیز مراقبت از ابتلا به بیماری‌های عفونی به درمان مؤثر این مشکل دست یابند و برخی دیگر نیز باید تن به جراحی بدهند و این عضو از بدنشان را خارج کنند.دکتر بهار با تأکید بر این که افرادی که دچار بزرگ‌شدن طحال شده‌اند، باید از ورزش حرفه‌ای و شدید اجتناب کنند، می‌گوید: اگر بزرگ‌شدن طحال تشخیص داده شود، ابتدا پزشک به درمان بیماری‌های مرتبط با این عارضه و در مرحله آخر، روش جراحی فکر می‌کند. البته هر فردی می‌تواند بدون طحال به زندگی خود ادامه دهد، اما از آنجا که این گونه افراد بیشتر در معرض ابتلا به انواع عفونت‌ها قرار دارند باید پیش از عمل جراحی به آنها واکنس ذات‌الریه چند ظرفیتی طبق دستورالعمل خاصی تزریق شود.